

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

27.04.2021. Nr. 1-8/18

**Latvijas Republikas Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un
korupcijas novēršanas komisijas
priekšsēdētājam J.Rancānam**
aizsardzibas.komisija@saeima.lv

*Par likumprojektu “Grozījumi Latvijas
Sodu izpildes kodeksā” (Nr.1038/Lp13)*

Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisija 2021.gada 22.aprīļa sēdē nolēma konceptuāli atbalstīt un virzīt izskatīšanai Saeimā likumprojektu “Grozījumi Latvijas Sodu izpildes kodeksā” (Nr.1038/Lp13), nosakot priekšlikumu iesniegšanas termiņu līdz 2021.gada 30.aprīlim.

Likumprojekts “Grozījumi Latvijas Sodu izpildes kodeksā” (turpmāk – Likumprojekts) paredz papildināt Latvijas Sodu izpildes kodeksa Pārejas noteikumus ar 36.punktu, izsakot to šādā redakcijā: “36.Pilngadīgie vīrieši laikposmā no 2021.gada 1.maija līdz 2025.gada 1.jūlijam slēgtajā cietumā sodu izcieš atbilstoši šajā kodeksā noteiktajai kārtībai par soda izciešanu slēgtajā cietumā, kas bija spēkā līdz 2021.gada 30.aprīlim, ja viņi: 1)minētajā laikposmā uzsāk soda izciešanu slēgtajā cietumā par smaga un sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu; 2)minētajā laikposmā uz slēgto cietumu pārvietoti no daļēji slēgtā cietuma; 3)2021.gada 30.aprīlī atrodas slēgtajā cietumā” Likums stājas spēkā 2021.gada 1.maijā.

Satversmes tiesa 2019.gada 7.novembra spriedumā lietā Nr.2018-25-01 “Par Latvijas Sodu izpildes kodeksa 50.⁴panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91.pantam” Latvijas Sodu izpildes kodeksa 50.⁴pantu, ciktāl tajā paredzētajai atšķirīgajai attieksmei pret notiesātajiem vīriešiem nav objektīva un saprātīga pamata, atzina par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 91.pantam un spēkā neesošu no 2021.gada 1.maija. Atbilstoši Likumprojekta anotācijā, kā arī Tieslietu ministrijas Informatīvajā ziņojumā “Par turpmāko rīcību saistībā ar Satversmes tiesas 2019.gada 7.novembra spriedumu lietā Nr.2018-25-01 “Par Latvijas Sodu izpildes kodeksa 50.⁴panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91.pantam”” (turpmāk-Informatīvais ziņojums) norādītajam, Tieslietu ministrija Satversmes tiesas sprieduma izpildei ir veikusi vai veic atsevišķus pasākumus, kurus iespējams īstenot esošajā ieslodzījuma vietu infrastruktūrā, tomēr sprieduma izpilde pilnā apjomā var tikt nodrošināta pēc jaunā Liepājas cietuma darbības uzsākšanas, bet ne vēlāk kā līdz 2025.gada 1.jūlijam. Tādējādi Likumprojekta mērķis ir nodrošināt brīvības atņemšanas soda izpildes nepārtrauktību arī pēc 2021.gada 1.maija, kad atbilstoši Satversmes tiesas spriedumam, LSIK 50.⁴ pants, ciktāl tajā paredzētajai atšķirīgajai attieksmei pret notiesātajiem vīriešiem nav objektīva un saprātīga pamata, būs spēkā neesošs.

Likumprojekts paredz nodrošināt soda izpildes nepārtrauktību arī pēc minētā datuma, jo paredzams, ka līdz Satversmes tiesas noteiktajam laikam, spriedums pilnā apjomā netiks izpildīts. No Likumprojekta anotācijas, tāpat no Informatīvā ziņojuma izriet, ka problemātiskie

sprieduma izpildes aspekti ir saistīti ar saskarsmes tiesību apjoma paplašināšanu un individualizācijas principa ieviešanu. Jau iepriekš, sniedzot viedokli Tieslietu ministrijai par Informatīvo ziņojumu (skat.pielikumā) norādīju, ka jau pie pašreizējās ieslodzījuma vietu infrastruktūras ir nepieciešams meklēt alternatīvus risinājumus Satversmes tiesas sprieduma izpildei, pārskatot slēgtā cietuma soda izciešanas režīmu un no tā izrietošās tiesības un ierobežojumus, īpaši ierobežojumus, kas saistīti ar saskarsmes tiesībām. Nav pieļaujams, ka atšķirīga attieksme pret notiesātajiem vīriešiem, kas izriet no Satversmes tiesas sprieduma, netiks novērsta vēl vairākus gadus. Jāatzīst, ka sprieduma izpilde pašreizējā ieslodzījuma vietu infrastruktūrā ir sarežģīta, tomēr vēršu uzmanību, ka Satversmes tiesa šajā spriedumā pamatoti ir atzīmējusi, ka veidojot sodu izpildes sistēmu, likumdevējam citstarp jāņem vērā valstī pieejamie resursi, tomēr attiecībā uz ieslodzīto personu tiesībām valstij nav tiesību, aizbaidinoties ar ekonomiska rakstura apsvērumiem, atteikties no tās pamatpienākuma izpildes, ja tā rezultātā netiek ievērotas minimālās cilvēktiesību aizsardzības prasības. Likumdevējs nedrīkst ar ekonomiska rakstura apsvērumiem pamatot to, kādēļ gadiem ilgi nav pārskatīts tāds regulējums, kas paredz atšķirīgu attieksmi pret notiesātajiem vīriešiem¹.

Latvijas Republika ir tiesiska un demokrātiska valsts, kurā konstitucionālo kontroli veic Satversmes tiesa un tās spriedumi ir obligāti izpildāmi. Risinājums veikt grozījumus normatīvajā regulējumā, ar mērķi atlikt Satversmes tiesas sprieduma izpildi uz vairākiem gadiem, tādējādi turpinot tajā konstatētos cilvēktiesību pārkāpumus, turklāt pamatojoties uz neatbilstošu ieslodzījuma vietu infrastruktūru, nav pieļaujama un nav atbalstāma. Valsts īstenojot soda politiku ir atbildīga par ieslodzījuma vietās esošo apstākļu atbilstību cilvēktiesību prasībām, tostarp, par normatīvā regulējuma atbilstību valsts pamatlikumam - Latvijas Republikas Satversmei.

Jautājumu par Satversmes tiesas sprieduma izpildi esmu aktualizējis arī Ministru kabinetam (skat.pielikumā). Aicinu izvērtēt iepriekš minēto, kā arī iepazīties ar pielikumā pievienotajiem dokumentiem.

- Pielikumā: 1. 2020.gada 7.decembra vēstule Nr.1-5/224 Tieslietu ministrijai uz 4 lp;
2. 2020.gada 29.decembra vēstule Nr.1-5/235 Ministru prezidentam uz 4 lp;
3. 2021.gada 4.marta vēstule Nr.1-5/32 Tieslietu ministrijai uz 2 lp.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons

¹ Satversmes tiesas 2019.gada 7.novembra spriedums lietā Nr.2018-25-01 "Par Latvijas Sodū izpildes kodeksa 50.4panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91.pantam", p. 29.3